

Beleparken

Bakgrund

År 1943–1945 uppfördes tio punkthus i Beleparken. Redan i 1913 års stadsplan var området avsett för hyreshusbebyggelse i flera våningar. Först under 1940-talet aktualiserades byggnadsplanerna och en ny stadsplan upprättades 1942 för de tre kvarteren. Flera arkitektkontor (Björn Hedwall, Birger Bjerke och Svenska Folkbyggens Tekniska kontor) ritade bebyggelsen som har en väl sammanhållen karaktär.

Bele 20 med välbevarad 1940-talsexteriör med ljus putsfasad, treluftsfnster, litet burspråk och krysslagt balkongsmide. I bakgrunden Vasa 9.

Beskrivning

Beleparken ligger i utkanten av Lidingö centrum, granne med Centralpalatset. Området är gestaltat enligt planeringsidealet "Hus i park" som är ett utmärkande drag för 1940-talet och i hög grad karaktäristiskt för Lidingö med dess många flerbostadsområden från efterkrigstiden. Husen förenas av gångstråk. Parken som byggnaderna är placerade i karaktäriseras av rymd, ljus och stora öppna gräsytor med buskar och stora träd.

Flerbostadshusen omringas av öppna gräsytor med stora uppvuxna träd och buskar.

De tio friliggande flerbostadshusen har samma höjd i tre våningar med källare och vind, samma kvadratiska grundplan och enhetliga takformer. Det är endast detaljer i fasadutformningen som skiljer dem åt. Till exempel varierar balkongernas utseende och placering, portarnas utformning och fönstrens form och storlek. Fasaderna är putsade ljusbrunt och beige och de flacka tält- eller valmtaken är täckta med rött tegel eller numera röda betongpannor. Bebyggelsens kubiska volymer, tak och ljusa färgsättning harmonierar med de äldre villorna i kvarteret Sigyn samt även med Centralpalatsets 1940-talsflyglar i kvarteret Vasa.

Ursprungligen karaktäriserades husen av den stora omsorgen om både helhet, detaljer och utformning. Flerbostadshusen i kvarteren Bele och Bore har fått behålla ursprunglig utformning med sina 1940-tals putsfasader i ljusa varma jordkulörer samt fönstertyper och de karaktärsfulla entrépartierna i ek och glas under valmtak eller tälttak. Att husen i Bele och Bore är så välbevarade är mycket viktigt för Beleparkens stora kulturvärden. Husen i kvarteret Vasa har däremot i sen tid fått tilläggsisolerad fasad och helt ny typ av entrédörrar vilket påverkar helhetsintrycket.

Bore 1 har ljus jordfärgad putsfasad och indragen entré med stöpelare beklädd med tegelfärgade klinkers och entréport i fernissad ek och glas. Bele 20 har bla tidstypiska balkongräcken och garageportar bevarade.

Bore 1 ritades 1945 av arkitekten Björn Hedvall.

Sammanfattande värdering

Beleparken utgör en särskilt värdefull kulturmiljö. De tio punkthusen i Beleparken är i stort välbevarade representanter för 1940-talets flerbostadsbebyggelse. 1930-talets ofta mer avancerade funktionalism har här ersatts av en kvalitativ saklig och mycket genomtänkt "folkhemsfunkis". Området är samtida med Torsvikshöjden och ett viktigt uttryck för den expansiva stadsomvandling som Lidingö genomgick under 1940- och 1950-talet. Punkthusen är lågmäلت utformade och känsligt placerade i ett tidstypiskt, väl gestaltat parklandskap. Flerbostadshusen tillsammans med omgivande park är som helhet ett mycket fint exempel på efterkrigstidens stora ambitioner att skapa goda flerbostadsmiljöer av hög kvalitet. En del av husen har genomgått vissa förändringar i senare tid men är fortfarande av mycket stort kulturhistoriskt värde.

Beleparken ingår i kulturhistoriskt värdefull miljö i "Lidingö – Kulturhistoriska miljöer" (Stockholms Länsmuseum, 1990). Beleparken beskrivs också i "Lidingös gröna kulturmiljöer" (2013). Kulturmiljöns bebyggelse är inventerad, registrerad och värderad i Bebyggelseregistret, (Raä).

Karaktärsdrag

- Det luftiga gröna parklandskapet med gräsytor, lövbuskage och stora träd, karaktär av "Hus i Park"
- Tio friliggande flerbostadshus, punkthus, i tre våningar.
- Byggnadernas välbevarade volym med kvadratisk grundplan.
- Valmtak eller tälttak med tegel.
- Putsfasader med varma jordfärger.
- Balkonger med diagonala smiden eller sinuskorrigerad plåt.

Råd och rekommendationer

Syftet med råd och rekommendationer är att de ska ge inspiration och vägledning kring hur fastighetsägare kan tänka kring förvaltningen av sin fastighet för att de värden som karaktäriserar området ska bevaras. De är också ett stöd vid handläggning av bygglovs- och planärenden för staden. De råd och rekommendationer som ges är inte juridiskt bindande.

Förutom vad som anges i Lidingös kulturmiljöprogram Del 1 gällande vård och underhåll av byggnader ges följande råd:

- Befintligt stadsplanemönster med de tio friliggande punkthusen i Beleparken bör bevaras.
- Området bör fortsatt präglas av "hus i park"-karaktär. Det omgivande parklandskapet med gräsytor, stora träd och lövbuskage bör underhållas så att karaktären bevaras.

- Byggnadernas ursprungliga arkitektoniska uttryck bör bevaras och vara vägledande vid renovering. Äldre material och byggnadsdetaljer bör bevaras och renoveras med väl anpassade material och metoder, exempelvis fönster och dörrar i originalutförande.
- Ursprungliga fasader av slätputs och färgsättning bör vara vägledande vid fasadrenovering.
- Tillägg som påverkar fasadernas uttryck i form av ex. inglasning och skärmtak bör behandlas restriktivt.